

Resebrev Nr 7

29 juli – 7 augusti 1974

Wien–Győr–Budapest–Eger –Hortobagy–Debrecen

Inledningen till månadslång resa i sydöstra Europa. Flög till Österrikes huvudstad Wien, men for sedan med tåg genom Ungern, Rumänien och Bulgarien tillsammans med min gymnasiekompis Beppe. Första etappen – Ungern – präglades av byråkrati och besvär med att hitta husrum men samtidigt ett land med vackra städer, fantastiska människor och fin service. Bodde på vandrarhem eller i privatboende men en natt tvingades vi övernatta i Stadsparken i Eger. Fick en härlig upplevelse av att besöka en liten rest av den ungerska stäppen – Pustan – i Hortobagy.

Avfärd för resan till Syd-öst-Europa. Farväl till mamma Gerd i Svanesund.

Beppe, mitt
ressällskap
på färden.

Debrecen, Ungern, 6 Augusti 1974

Hejsan. Äntligen har jag fått tid att skriva brev. Det är ett problem som även drabbar dagboksskrivandet, ena dagen händer det så mycket och man kommer hem sent och får ingen tid att skriva, nästa dag går allt snett och man blir deppig och kan därför inte skriva. När man dessutom har resällskap begränsas skrivandet ytterligare, man kan inte som vanligt göra som man vill och exempelvis ägna en hel dag eller natt att skriva, utan man måste anpassa sig till den andres vanor.

Vad som framför allt präglat vår resa har varit de regelbundna tiderna. Sockersjuka **Beppe** måste ha rejäl frukost och äta lunch vid 12-tiden och middag mellan 18 och 19. Mig spelar det dock ingen roll för jag älskar att äta gott och billigt, och det är precis vad man gör här. Ikväll har vi till exempel ätit köttsoffa, välkryddad med god röd paprika, Siebenbürger Holzplatte med allsköns tillbehör och en flaska fin riesling från Balatonsjöns sluttningar, för en summa motsvarande 11 kronor per man.

Resan till Wien den 29 juli gick fint, flög med ett litet näpet turbopropellerplan. Efter regnet och kylan i Sverige kom vi till flödande sol och plus 28 grader. På morgonen hade jag emellertid missuppfattat tiden och vi missade flygbussen från Malmö till Kastrup via Limhamn-Drögårjan, men vi lyckades sno oss bort till flygbåtarna över Öresund och for sedan med flygbuss i Köpenhamn till Kastrup.

Lämnade snabbt Wien

I Wien träffade vi en österrikisk kille som pratade svenska, visade sig att han arbetade på Svenska Amerikalinjen. Han bjöd oss på taxi till ett vandrarhem som skulle öppna klockan 16. Men det var dock fullbokat. Efter moget övervägande beslutade vi oss då för att fara med tunnelbanan till ett ungdomshärbärge i staden Wiens regi, naturskönt beläget 10 km utanför centrum, och här fick vi plats. Många svenskar bodde där.

Nästa dag for vi vidare mot Ungern, för trots allt var det inte Wien som vi känt någon längtan efter att få se, utan istället Ungern, så valet var inte svårt att ta.

Köpte en biljett till Győr – en mycket fin stad halvvägs till Budapest och for med expresståg från Wien klockan 10:15. Trevliga gränspoliserna samlade in våra pass och vi fick inte tillbaka dem förrän alldeles innan vi skulle stiga av i Győr.

Vi besåg som hastigast den tjusiga barockstaden, löste in våra forint-checkar på den statliga resebyrån Ibuszs, och köpte nya tågbiljetter till Budapest för 38 forint, motsvarande 7,60 kronor för en färd på 15 mil. Därefter gick vi och åt vår första måltid i Ungern, en excellent hönssoffa (våldigt dyr – fyra svenska kronor) och en välpeprad stek och öl därtill.

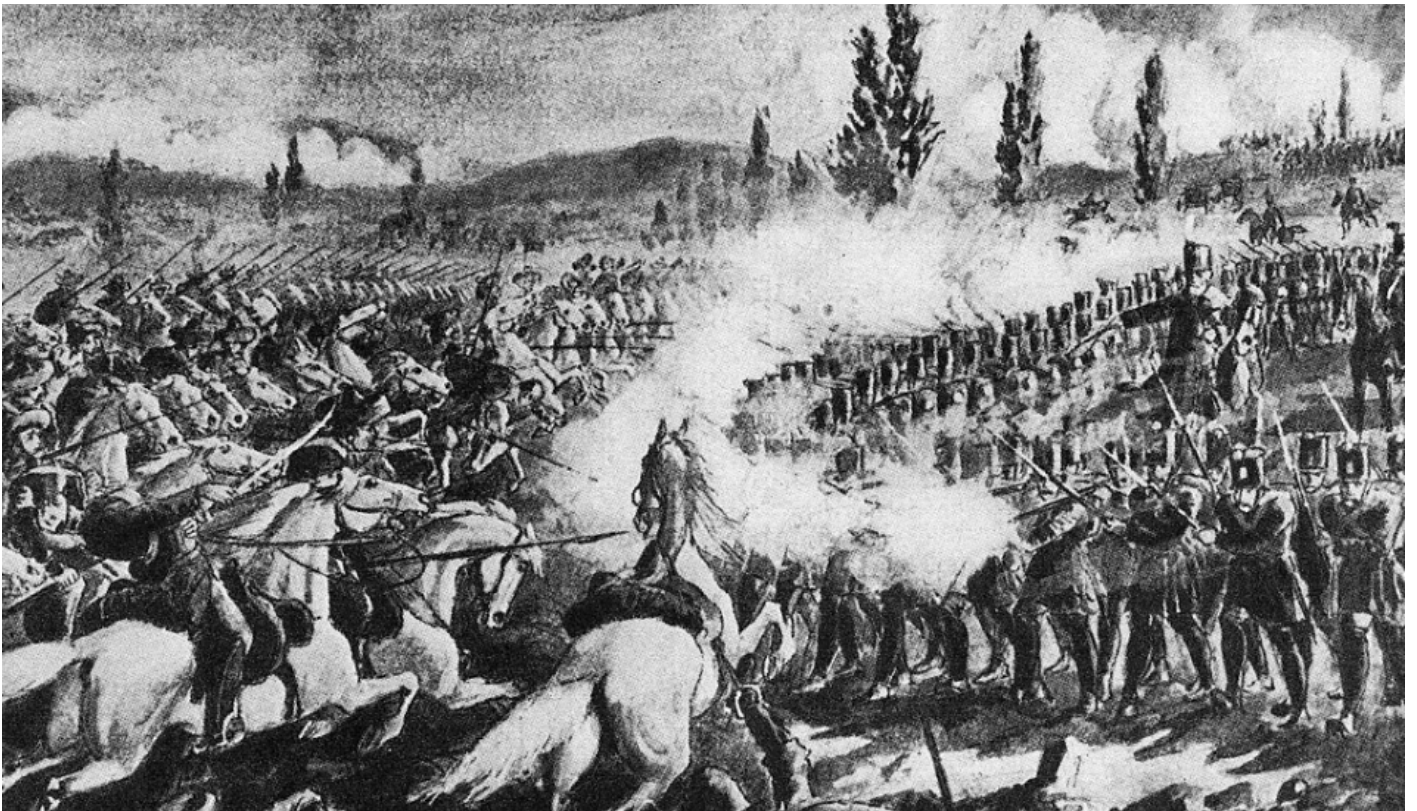
Studenthotell i Budapest

Tog så tåget klockan 16 och anlände Budapest klockan 20:15. Jag hade några adresser i min vandrarhemsförteckning och med hjälp av en karta letade vi reda på adressen till det största med 1 000 sängplatser. Mödosamt letade vi efter en gata varifrån vi kunde ta buss till vandrarhemmet. Liksom i Bulgarien kunde man inte köpa biljett på bussen, utan man måste förköpa sin biljett och själv stämpla biljetten. Av vad vi såg var de nog bara en person av 20 som brydde sig om att betala.

Det visade sig inte vara ett vanligt vandrarhem utan ett studenthotell. Kostade 10 kronor för ett dubbelrum. Men av oklar anledning kunde man inte boka rum för mer än en natt i taget. Nästa dag fick vi därför lämna in våra packningar i hotellets provisoriska garderob med en trevlig föreståndare och sedan återkomma mellan klockan 15 och 16 för att boka in på nytt.

Vi begav oss ut på stan i fruktansvärd hetta, och såg på Gellert-monumentet, slottet som inrymde historiska museet, parlamentet och andra sevärdheter. Hela tiden avbrytande för öl-drickande och lunch.

Slaget vid Segesvar 1849

Revolutionsminnen från 1848-49

På eftermiddagen bokade vi för två nätter på studenthotellet – nu kunde man plötsligt boka för mer än en natt i taget. De påföljande dagarna såg vi mer av staden, bland annat det fina Nationalmuseet som speglade landets historia med mycket material om den borgerliga revolutionen 1848.

Kungariket Ungern var sedan 1500-talet i personalunion med Österrike, men unionen dominerades av Österrike. Inspirerad och delvis ledda av nationalskalden **Sándor Petőfi** krävde ungrarna politiska reformer och ökat självstyre. Det ledde till ett uppror mot det österrikiska habsburgska styret och ett regelrätt frihetskrig där de ungerska revolutionärerna till en början var framgångsrika, men sedan den ryske tsaren ingripit på Österrikes sida vände krigslyckan. Efter sjutton månaders krig tillintetgjordes den ungerska revolutionsarmén av ryska trupper vid fältslaget i Segesvár (Sighișoara) 1849, varvid också Sandor Petőfi stupade. Ungern styrdes därefter hårdhänt av Wienadministrationen. Unionen Österrike-Ungern upplöstes först 1918.

Besökte också *Hősök tere*, hjältarnas plats, ett monumentalt torg med skulpturer som uppfördes 1903 som en hyllning till det ungerska folkets 1 000-åriga historia. Vidare Mattiaskyrkan, Fiskarbastionen och hela gamla staden i Buda. Slutligen besökte vi stalaktitgrottor utanför Budapest. Vålgörande komma in i +10 grader när det är var +30 utanför.

Jag ville gärna stanna ytterligare en natt på studenthotellet i Budapest men det gick inte då det väntades en massa bokade gäster till studenthotellet över helgen. Vi hänvisades till ett annat ställe några kilometer bort, och vi färdades dit med spårvagn och buss.

Skörtade på restaurangnota

Men när vi kommer dit skakar mannen i receptionen bara på huvudet, och säger på tyska "*Geht nicht*" utan förklaring. Tursamt nog kom dock en gubbe som talade tyska förbi och vi förklarade för honom vår situation och med hans hjälp gick allting bra. Vi fick varsin säng i ett rum med tio sängar i källaren.

På kvällen gick vi på en restaurang i turistkvarteren och blev lurade något våldsamt på pengar. Det som börjat som fin kväll med trevligt folk, zigenarorkester och jättefin mat förmörkades av notan vi fick. Vi hade valt mat från en ungerskspråkig matsedel men när notan kom fick vi betala enligt en engelskspråkig turistmeny. Notan var på 325 forint – 65 kronor. Vi hade bland annat beställt en soppa som skulle kosta 4 forint, men på notan stod det 48 forint! Vi skällde ut

kyparen men tyvärr hade vi redan betalat och först därefter börjat räkna på priserna, så vi lyckades inte få någon som helst upprättelse.

Det kan verka som om folk var väldigt otrevliga men ack oh nej, det är tvärtom. Folk är så vänliga att man förundras speciellt med tanke på vilka byråkratiska hinder som ligger i vägen för rumsuthyrare och andra i det kommunistiska Ungern. Några exempel: När vi kom till staden Eger i norra Ungern frågade vi tre killar efter vägen till vandrarhemmet, och genast åtog de sig att börja stoppa folk och fråga efter vägen åt oss. En dam stannade till och sade att hon visste vägen, och så följde hon med oss dit, en promenad på 25 minuter.

Och idag när vi kom till Debrecen kom en karl genast fram på stationen och frågade var vi kom ifrån och vad vi sökte efter i Debrecen, om vi hade rum etc. Han följde sedan med oss hela vägen till vårt hyrda rum. Väl framme visade sig att vår följeslagare var barndomskamrat med rumsvärden, och de hade varit kolleger på järnvägen. Att vi sedan kom att uppleva honom som en påfrestning är en annan historia då han tydligen tänkt hålla oss sällskap hela kvällen. Vi lyckades dock att skaka honom av oss.

Förhandsbokning nödvändig

Rummet i Debrecen hade vi förhandsbokat på turistbyrån i Eger varifrån vi reste hit till Debrecen. Vi hade nämligen blivit visa av skadan när vi for från Budapest till Eger, en jättefin stad i norra Ungern känd bland annat för sitt vin – Egri-vin.

Vi kom dit i lördags efter att ha trängts på tåget från Budapest. Järnvägsnätet är för övrigt otroligt väl uppbyggt, ett finmaskigt linjenät och många turer per dag även på sidolinjer, låga låga priser och mängder av folk som utnyttjar de allmänna kommunikationerna.

Nåväl, när vi ankom Eger vid 17-tiden sökte vi rätt på stadens vandrarhem, men av någon outgrundlig anledning nekades vi att bo där ("*Geht nicht*"), varefter vi letade i hela stan efter någon annanstans att bo. Av en person vi mötte fick vi en adress till ett privatboende, men väl där fick vi samma besked: "*Wollen Sie schlafen, Geht nicht*". Slutligen sökte vi på stadens alla hotell och fann att även där var det helt fullbelagt denna lördag kväll i en sådan utpräglad turiststad som Eger är, med mängder av besökare och turister, framför allt ungrare, tjecker och polacker.

Sov under buskage i Stadsparken

Svettiga och utmattade gick vi till sist till stadsparken och letade efter något lämpligt buskage att sova under. Men vi träffade två killar som rekommenderade oss att istället hoppa över stängslet till friluftsbadet. Där skulle vi kunna hitta en fin sovplats ostörda av polis, men då måste vi absolut försvinna därifrån innan klockan 6 nästa morgon.

Vi fann dock detta något riskabelt så till sist bestämde vi oss för stadsparken. Hittade en liten avsides gång genom ett buskage och där lade vi oss. Sov gott, om än besvärad av mygg, stojiga människor på väg hemåt på natten och av kylan som kom framåt småtimmarna, Men då rullade vi ut våra sovsäckar och sov sedan vidare till klockan 07:30.

Det första vi gjorde nästa förmiddag var att gå till turistbyrån och försöka fixa husrum. Vi fick beskedet att allt var fullbokat men plötsligt förändras läget. En tant som tillfälligt kommit in på turistbyrån meddelar att hon har ett rum ledigt på sitt enkla turisthotell. Hon följde oss genast dit och vi fick lämna våra packningar och fick besked om att återkomma klockan 16.

Friluftsbadet i Eger

Nu gick vi ut och firade med varsin öl, sedan lunch och en liten rundtur i staden med sin enhetliga välbevarade 1700-talsbebyggelse, och de flesta husen gulmålade. På eftermiddagen gick vi sedan och badade i bassängen, trängdes med hundratals människor. Njöt inte särskilt av badet då vattnet höll en temperatur på närmare 35 grader.

På kvällen efter middagen besökte vi den till utseendet mycket ovanliga basilikan i Eger. Det var ett lyckokast för efter kvällsmässan började en orgelkonsert som vi satte oss att avnjuta. Beppe hade emellertid börjat bli sjuk, förkyld, och dessutom trivs han inte med att ägna mycket tid för någonting. Vi beslutade då att gå därifrån, men huvudingången visade sig vara låst. Vi letade istället efter en sidoutgång och fann en sådan olåst. Beppe hann ta sig ut, men efter honom kom en beskäftig vaktmästare och låste även denna port liksom alla andra utgångar med följd att jag och andra som försökte komma ut inte lyckades.

Emellertid fanns det en liten springa vid dörren så jag kunde ge Beppe nycklarna till vårt hotell. Därigenom kunde han gå hem och själv kunde jag sitta kvar i kyrkan tills konserten var över 20;15. Då kom prästen och organisten ner från läktaren tillsammans med den man som spelat, och dörrarna låstes upp.

När vi följande morgon försökte få bo kvar med tanke på att vi inte hade sett nog av staden Eger och på att Beppe inte var helt frisk, gick det inte. Den kommande natten var nämligen alla rum fullbokade. Tog oss då till turistbyrån och försökte istället boka plats i förväg till de andra platser vi ämnade resa till, ut på den ungerska stäppen – pustan – och till Debrecen, Ungerns tredje största stad, med 130 000 invånare.

Hortobagy – Ungerns resterande stäpplandskap

Jag hade läst en turistbroschyr om ett fint ställe mitt ute på pustan – Hortobagy. Där önskade vi bo en natt och därefter två nätter i Debrecen. De två nätterna kunde turistbyrån fixa med det samma med hjälp av telex, men i Hortobagy fanns det inga privatrum att hyra, och hotellen måste man ringa för att fråga om lediga rum.

Turistbyrån åtog sig att göra detta, och i väntan gick vi ut och tittade på stan och drack öl. Med jämna mellanrum gick vi tillbaka till turistbyrån men när inga besked kom och tiden gick beslutade i oss för att fara direkt till Debrecen och boka rum redan för samma kväll, alltså boka sammanlagt tre nätter i Debrecen. Men se, det gick inte alls. För den kommande natten fanns det inte ett enda rum att uppbringa i Debrecen, inte ens på lyxhotell.

Men då öppnades en ny möjlighet tack vare den trevliga tjejen på turistbyrån som ägnat två timmar åt oss. Hon hade ett privatrum tillgängligt för natten i Eger, något dyrare – 11 kronor istället för 9, men vi tackade och tog emot. När detta var klart gick vi till järnvägsstationen och köpte tågbiljetter till dagen efter till Debrecen. Sex kronor per man för en resa på 12 mil. Växlade också pengar, 100 svenska kronor till 525 forint. Vi var nu åter på gott humör och ägnade dagen åt att besöka Egers gamla fästning och en del annat.

Ångloksfärd över pustan

For så följande dag med ånglok över pustan – som idag är ett nästan dött begrepp för större delen av det ungerska stäpplandskapet är i dag uppodlat.

Men två reservat återstår, varav Hortobagy är det ena. Av misstag hoppade vi av på fel station, Hortobagy Halasto, sex kilometer från turistcentret i Hortobagy.

Men det gjorde ingenting för nu fick vi tillfälle att verkligen uppleva pustan genom att vandra längs banvallen de sex kilometrarna. En trevlig stins hjälpte oss så att vi fick äta lunch. Det fanns nämligen en enkel folklig matservering på platsen, men där ville man inte servera oss eftersom vi saknade matkuponger. Men efter att stinsen snackat med direktören för stället gick det för sig.

Framme i det riktiga Hortobagy tittade vi på herde-museet och drack öl på Hortobagy Inn, ett berömt ställe där stråtrövare förr brukade ha bröllop.

POST SCRIPT: Sedan 1999 är en del av området en nationalpark (Hortobágy nationalpark) med typiska miljöer och tidigare typisk extensiv djurhållning. Nationalparken är även ett världsarv.

Tog sedan nästa tåg från Hortonbagy vidare till Debrecen och ankom dit klockan 17.

Debrecen – porten till Transsylvanien

Nu är det den 7 augusti 1974. Vi sitter i en park i Debrecen, en stad som bär på många minnen både från revolutionen 1848-49 och från befrielsen från fasciststyret 1944. I bägge fallen höll ungerska parlamentet till här under en tid.

Här finns också flera universitet och museer som vi besökt, och med mycket möda lyckades vi köpa tågbiljetter för imorgon från en biljettförsäljare som bara talade ungerska och inte förstod vad vi ville.

Vi lämnar imorgon Ungern och far till staden Cluj i Transsylvanien som sedan 1918 är en del av Rumänien men dessförinnan var en del av Ungern. Debrecen utgjorde en viktig knutpunkt för trafiken mellan den egentliga Ungern och Transsylvanien.

**På återseende
Lars Eklund**

